

Reisverslag Indonesië Sumatra – Java – Bali

Waarnemingen van zoogdieren en vogels

14 juli t/m 6 augustus 2014

**Hans Hollander
Rapport 30
9 oktober 2014**

Hans Hollander
Oudelaan 2005
6605 SC Wijchen
024 - 6412564
hanshollander@xmsnet.nl

Overige publicaties:

- 1 Hollander, H., 2005. Broedvogelinventarisatie Scoutingterrein St. Walrick – Heumen 2005.
- 2 Hollander, H., 2006. Vleermuiswaarnemingen op een terreinbezoek in het Hernense Bos op 16 mei 2006.
- 3 Hollander, H., 2006. Vleermuiswaarnemingen Vennengebied mei 2006.
- 4 Hollander, H., 2007. Broedvogelinventarisatie Vormersbos – Wijchen 2006.
- 5 Hollander, H., 2008. Broedvogelinventarisatie Oosterpark 2008.
- 6 Hollander, H., 2008. Broedvogelinventarisatie Wijchens Meer-westplas 2008.
- 7 Hollander, H., 2009. Broedvogelinventarisaties Vormersbos – Wijchen 2006 en 2009
- 8 Hollander, H., 2009. Inventarisatie Balgoijse Wetering, Wijchen 2009 en overige faunistische waarnemingen in de periode 2004-2009.
- 9 Hollander, H., 2009. Monitoring konijnen in Zuidwest-Wijchen in 2007 en 2008.
- 10 Hollander, H., 2009. Vogelmonitoring Vormerse Plas, Wijchen in 2008 en 2009.
- 11 Hollander, H., 2010. Broedvogelinventarisatie Balgoijse Wetering, Wijchen 2010 – westelijk deel.
- 12 Hollander, H., 2010. Dagvlinderinventarisatie Vormersbos - Wijchen 2010 + voorkomende plantensoorten.
- 13 Hollander, H., 2010. Zoogdierwaarnemingen in en om Wijchen 2004 – 2010.
- 14 Hollander, H., 2011. Broedvogelinventarisatie Alvernese Heide, Wijchen 2011.
- 15 Hollander, H., 2011. Broedvogelinventarisatie Loonse Waard, Wijchen 2011.
- 16 Hollander, H., 2011. Roodborsttapuiten in het agrarisch gebied rond Wijchen in 2011.
- 17 Hollander, H., 2011. Zoogdierwaarnemingen in en om Wijchen in 2011.
- 18 Hollander, H., 2012. Resultaten van vijf jaar Meetnet Urbane Soorten in Wijchen-Zuid (2007-2012).
- 19 Hollander, H., 2012. Monitoring natuurgebied Kerkeveld, 2012.
- 20 Hollander, H., 2012. Monitoring Wijchens Meer-west, Wijchen, 2012
- 21 Hollander, H., 2012. Roodborsttapuiten rond Wijchen in 2012.
- 22 Hollander, H., 2013. Zoogdierwaarnemingen in en om Wijchen in 2012.
- 23 Hollander, H., 2013. Monitoring Natuurgebied Kerkeveld, Wijchen, 2013.
- 24 Hollander, H., 2013. Broedvogels en planten in het Personenbos (Beuningen) 2013.
- 25 Hollander, H., 2013. Flora en fauna van het Vormersbos in Wijchen (2013): broedvogels, planten, dagvlinders en zoogdieren. Wijchen, 2013.
- 26 Hollander, H., 2013. Monitoring Wijchens Meer-west, Wijchen, 2013.
- 27 Hollander, H., 2013. Roodborsttapuiten rond Wijchen in 2013.
- 28 Hollander, H., 2013. Zoogdierwaarnemingen in en om Wijchen in 2013.
- 29 Hollander, H., 2014. Dagvlinderwaarnemingen in en om Wijchen 2004 t/m 2013.
- 30 Hollander, H., 2014. Reisverslag Indonesië. Sumatra – Java – Bali. Waarnemingen van zoogdieren en vogels 14 juli t/m 6 augustus 2014.

Inhoud

INHOUD	3
1 INLEIDING	4
2 REISROUTE	5
2.1 OVERZICHT.....	5
2.3 SUMATRA	7
2.2 JAVA.....	7
2.4 BALI	8
3 ZOOGDIEREN	9
3.1 OVERZICHT.....	9
3.2 SUMATRA	9
3.3 JAVA.....	12
3.4 BALI	15
4 VOGELS	17
4.1 OVERZICHT.....	17
4.2 WAARNEMINGEN PER DAG	18
4.3 KOOIVOGELS	22
LITERATUUR	24

Balispreeuw, Bali Bird Park 4 augustus 2014.

1 Inleiding

Van 14 juli t/m 6 augustus namen wij deel aan een prachtige Djoser-junior reis naar Indonesië. We bezochten hier de eilanden Sumatra, Java en Bali. Het natuurschoon van de drie eilanden vormde één van de hoogtepunten van de reis. Als dierecoloog kon ik het niet nalaten mijn waarnemingen van zoogdieren, vogels en dagvlinders tijdens de reis bij te houden. Van een aantal soorten zijn eigen foto's in dit reisverslag opgenomen, daarnaast mocht ik dankbaar gebruik maken van de prachtige foto's van Esther Swinkels, waarvoor dank!

Vogels en zoogdieren zijn zo goed als mogelijk ter plekke gedetermineerd aan de hand van Tilford (2000) en Shephard & Shephard (2012). In de bezochte natuurreservaten boden lokale gidsen daarbij goede hulp: Collin (Gunung Leuser National Park) en een leraar in Pangandaran National Park. Van kooivogels en de meeste zoogdieren zijn foto's gemaakt om na thuiskomst beter te bestuderen.

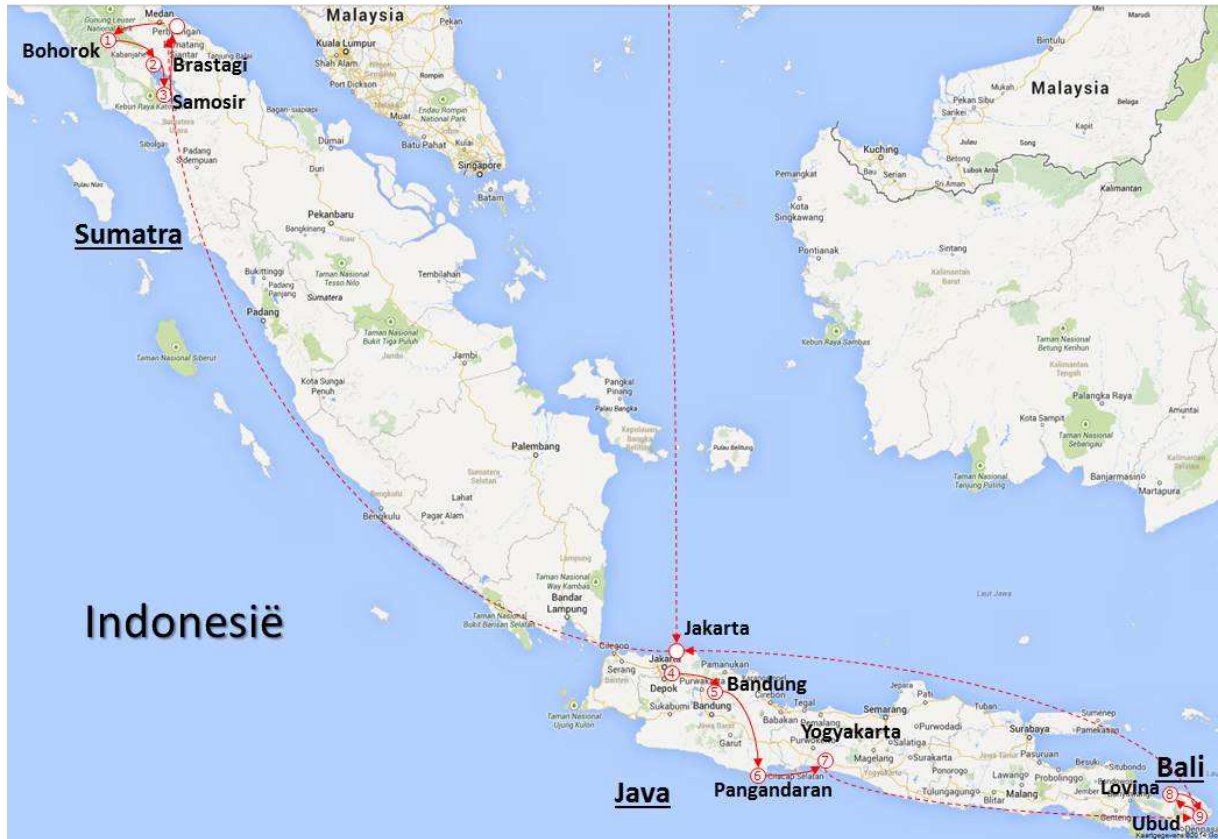
Het op naam brengen van de dagvlinders bleek helaas moeilijker dan gedacht. Vandaar dat de waarnemingen niet in dit reisverslag zijn opgenomen.

In hoofdstuk 2 is de reisroute opgenomen. Hoofdstuk 3 beschrijft de zoogdierwaarnemingen tijdens de reis per eiland. Hoofdstuk 4 doet hetzelfde voor de vogelwaarnemingen, waarbij een onderscheid is gemaakt tussen waarnemingen in het wild en kooivogels. Met name op Sumatra en Java zijn deze bijna overal aanwezig. Tot slot is een overzicht opgenomen van de gebruikte literatuur.

2 Reisroute

2.1 Overzicht

In figuur 1 is de gehele reisroute weergegeven. In de volgende paragrafen is het reisprogramma per eiland opgenomen. In tabel 1 is de reisroute met programma opgenomen per dag.

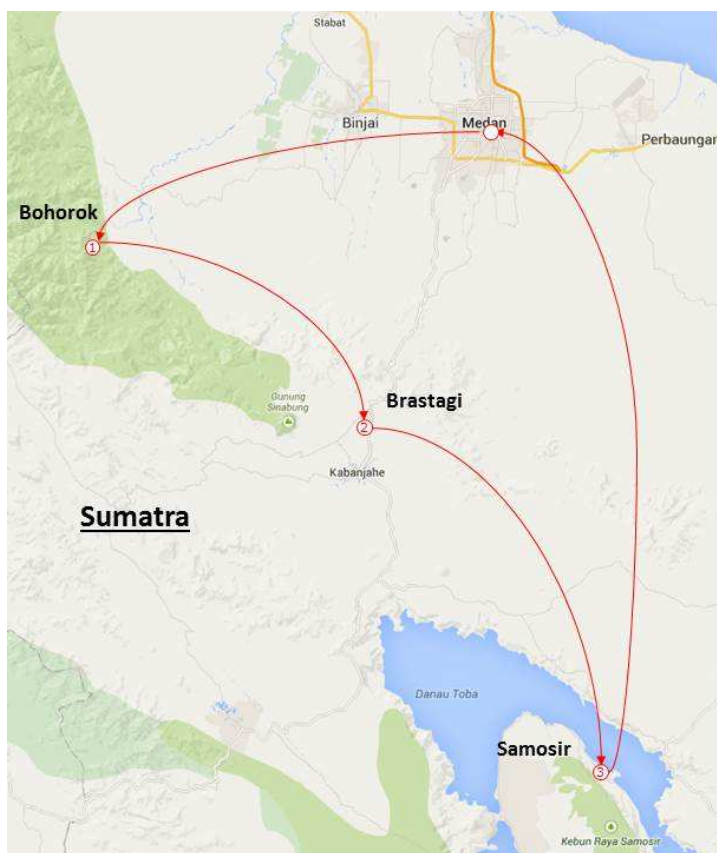
Figuur 1. Reisroute 14 juli t/m 6 augustus 2014.

Dag	Datum	Van	Naar	Via	Locaties	Eiland
1	14 juli	A'dam	Medan			Sumatra
2	15 juli	Medan	Bukit Lawang		Gunung Leuser National Park (tropisch regenwoud)	
3	16 juli	Bukit Lawang			Langs de rivier Bohorok	
4	17 juli	Bukit Lawang	Brastagi			
5	18 juli	Brastagi			Karo hooglanden Raja Berne	
6	19 juli	Brastagi	Samosir (= schiereiland) Tuk Tuk (plaats)	Prapat	Danau Toba	
7	20 juli	Samosir			Ambarita, Tomok Panguran	
8	21 juli	Samosir	Medan			
9	22 juli	Medan	Jakarta			
10	23 juli	Jakarta				
11	24 juli	Jakarta (Batavia)	Bandung	Bogor (Buitenzorg) Puncak-pas		Java
12	25 juli	Bandung	Pangandaran			
13	26 juli	Pangandaran				
14	27 juli	Pangandaran	Yogyakarta			
15	28 juli	Yogyakarta				
16	29 juli	Yogyakarta				
17	30 juli	Yogyakarta	Lovina	Denpasar (vliegveld)		
18	31 juli	Lovina			Singaraja Banjar	Bali
19	1 aug	Lovina	Ubud			
20	2 aug	Ubud			Monkey Forest Klungklung Gunung Batur-vulkaan	
21	3 aug	Ubud				
22	4 aug	Ubud	Denpasar			
23	5 aug	Denpasar	Amsterdam			

Tabel 1. Reisprogramma Indonesiëreis 14 juli t/m 5 augustus 2014.

2.3 Sumatra

Op dag 2 (15 juli) kwamen we aan in Medan, vanwaar we met de bus naar Bukit Lawang reden, aan de rand van het Gunung Leuser National Park (YOSL-OIC, 2009). Op dag 3 bezochten we het park onder leiding van gids Collin. 's Middags was er een bedjaktour naar omliggende dorpen. Het park is 1.094.692 ha groot, uiteindelijk hebben we maar een zeer klein deel hiervan gezien. In het park ligt de Mont Leuser (3.404 m). Op dag 4 bezochten we 's morgens een 'bat cave' aan de rand van het park. 's Middags reden we met de bus naar Brastagi, waar op dag 5 een wandeling naar een vulkaan plaatavond. 's Middags werd een Boeddhistische tempel bezocht. Dag 6 reden we met de bus met enkele tussenstops naar Lake Toba, een gigantisch kratermeer. Met een boot gingen we naar het eiland Samosir. 's Avonds maakten we een wandeling buiten het dorp. De dag 7 was er een boottour over het meer, waarbij we aanlegden bij diverse dorpen. Op dag 8 reden we met de bus terug naar Medan, waar de laatste nacht op Sumatra werd verbleven.

Figuur 2. Rondreis Sumatra 15 t/m 22 juli 2014.

2.2 Java

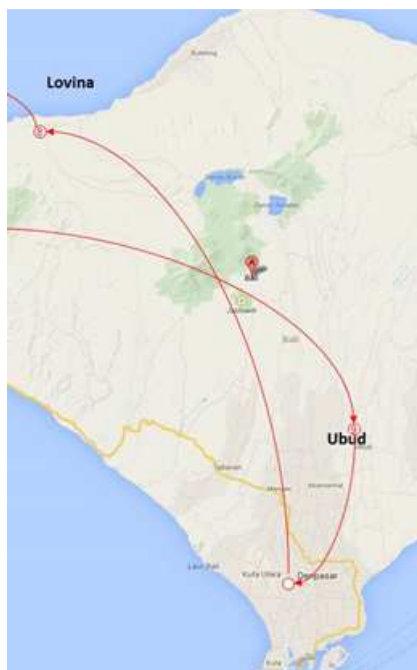
Na enkele dagen in Jakarta te zijn verbleven (22 t/m 24 juli), volgde op 24 juli een bustocht naar Bandung. Tijdens de rit werd de botanische tuin van Bogor bezocht. Op 25 juli reden we door naar Pangandaran. Op 26 juli was er 's morgens weer een bedjaktour over het omliggende platteland. 's Middags bezochten we onder leiding van een gids met een kleine groep het Pangandaran National Park, gelegen op een schiereiland. Op 27 juli zetten we de tocht door naar Yogyakarta, waar we t/m 29 juli verbleven en van waaruit we o.a. de Borobudur bezochten. De 30e volgde een vlucht naar Bali.

Figuur 3. Reisroute Java 23 t/m 30 juli 2014.

2.4 Bali

Op Bali aangekomen reden we gelijk naar Lovina Beach aan de noordkust. Op 1 augustus maakten we een dolfijntour op de Java Zee. 's Middags vertrokken we naar Ubud, vanwaar we op 4 augustus weer terugvlogen naar Nederland. Op 3 augustus bezocht ik Bali Bird park.

Figuur 4. Rondreis Bali 31 juli t/m 4 augustus 2014.

3 Zoogdieren

3.1 Overzicht

In tabel 2 zijn alle tijdens de reis waargenomen zoogdiersoorten opgenomen, met de Engelse en Nederlandse naam. In totaal zijn er 18 zoogdiersoorten waargenomen, waarvan 3 uitsluitend in gevangenschap. Tevens is aangegeven op welke eilanden de soorten zijn waargenomen. Op Sumatra waren dit er 9, op Java 10 en op Bali 4.

Engelse naam	Nederlandse naam	S	J	B
Sunda colugo	Maleise vliegende kat		•	
Large flying fox	Kalong		•	
Lesser short-nosed fruit bat	<i>Cynopterus brachyotis</i>	•		
Lesser asian house bat	<i>Scotophilus kuhlii</i>	•	•	•
Thomas's langur	Thomaslangoer	•		
Long-tailed macaque	Makaak	•	•	•
White-handed gibbon	Withandgibbon	•		
Silvery gibbon	Zilvergibbon		•	
Sumatran orangutan	Sumatraanse orang-oetan	•		
Common palm civet	Loewak (par. 3.3)		•	
Pantropical spotted dolphin	Slanke dolfijn			•
Asian elephant	Aziatische olifant		•	
Javan rusa / Sundan sambar	Javaans hert		•	
Chital	Axishert		•	
Black giant squirrel	Tweekleurige reuzeneekhoorn	•		
Low's squirrel	<i>Sundasciurus lowii</i>	•		
Tanezumi rat	Aziatische zwarte rat	•	•	•
Porcupine	<i>Hystrix javanica</i>		•	
Aantal soorten	18 (3 in gevangenschap)	9	10	4

Tabel 2. Waargenomen zoogdiersoorten per eiland. Grijs: in gevangenschap.

De Aziatische olifanten zijn een extra attractie bij de Burubudur. De axisherten (tientallen) worden gehouden bij de botanische tuin van Bogor en bij de Prambanan (Java).

3.2 Sumatra

Gunung Leuser National Park

Tijdens de excursie in het Gunung Leuser National Park op 16 juli werden 3 apensoorten gezien: Sumatraanse orang-oetan, Thomaslangur (ook wel Thomas leaf monkey) en makaak. In het bos werd verder de roep van de withandgibbon diverse malen gehoord.

In eerste instantie werd een voederplaats van de orang-oetans bezocht, maar hier hadden we geen resultaat. Later zagen we wel een vrouwtje van 20 jaar met een jong van 1 jaar en een ander vrouwtje van 6 jaar. Deze konden we vrij dicht benaderen. Verderop zat een groep van tenminste 4 orang-oetans hoog in de bomen. Thomaslangoeren en makaken zagen we behalve op 16 juli ook op 17 juli op diverse plekken in en rond het park, meestal in kleine groepjes. Voor de voederplaats werden diverse eekhoorns in de bomen gezien, Low's squirrel (geen Nederlandse naam).

In de 'bat-cave' even buiten het park werden op 17 juli eerst 15-20 en later circa 100 lesser asian house bats gezien. Volgens enkele aanwezige gidsen waren er ook lesser short-nosed fruit bats aanwezig, maar die hebben we zelf niet aangetroffen. Achteraf lijken de foto's toch deze laatste soort te betreffen.

Figuur 5. Sumatraanse orang-oetan (foto Esther Swinkels).

Figuur 6. Thomaslangoer (foto Esther Swinkels).

Figuur 7. Lesser short-nosed fruit bat.

Brastagi

De enige zoogdierwaarneming tijdens de vulkaantocht in de omgeving van Brastagi betrof een dode Aziatische zwarte rat.

Figuur 8. Aziatische zwarte rat (foto Hans Hollander).

Samosir

Tijdens de bustocht naar Lake Toba werden langs de weg groepjes makaken gezien. Op 19 en 20 juli werden, soms al langer voor de avondschemering, foeragerende Lesser asian house bats gezien rond het dorp. Tijdens het eten liep een Aziatische zwarte rat over de nokbalken van het restaurant. Op 20 juli stak 's avonds in het donker een tweekleurige reuzeneekhoorn de weg over, bij het hotel.

3.3 Java

Jakarta

In Jakarta werden, behalve een Aziatische zwarte rat langs het water, lesser asian house bats overdag waargenomen op een verwaarloosde zolder van een voormalig VOC-pakhuis in het centrum. Het ging om tenminste 10 exemplaren.

Botanische tuin Bogor

In de botanische tuinen werden tientallen roestende kalongs aangetroffen. Op een plek hing ook een enkele jonge kalong op 1 m hoogte. Volgens de gids in het park was het dier verstoten door de groep.

Pangandaran National Park

Zonder meer één van de hoogtepunten van de reis. Op 26 juli 's middags werden hier maar liefst 7 soorten zoogdieren waargenomen. Alleen de zilvergibbon werd uitsluitend gehoord en van deze soort werden voedselresten gevonden; groepjes losse jonge bladeren, volgens de gids 2 dagen oud.

Bij de ingang van het park werden enkele Javaanse herten gezien, door de gids sambar genoemd. Toen we het park in de schemering uitkwamen, foerageerden er tientallen herten op het gras. Ook in de buitenwijken van Pangandaran liepen herten door de straten, bij winkels en snuffelend in afval. Bij de ingang van het park ook makaken.

Figuur 9. Javaans hert (vrouwetje) (foto Hans Hollander).

In een grot leven enkele Javaanse stekelvarkens. We hebben er 2 gezien, met 3 jongen.

Figuur 10. Javaans stekelvarken (foto Hans Hollander).

In de schemering kwamen we een bijzonder zoogdier tegen: de Maleise vliegende kat. Deze foerageerde in een boom op het schiereiland. Later zagen we een exemplaar van de ene naar de andere boom zweven.

Om 17:45, begin schemering, vlogen tientallen kalongs uit het park naar de omliggende dorpen en landerijen om te foerageren. Overdag bij de bedjakoer zagen we hoe dorpingen bijna rijp fruit beschermden tegen de kalongs. Ook foerageerden vele lesser asian house bats in de lagune.

Figuur 11. Kalong (foto Hans Hollander).

Figuur 12. Bescherming fruit.

Figuur 13. Maleise vliegende kat (foto Esther Swinkels).

3.4 Bali

Zowel in Lovina als Ubud werden veel foeragerende vleermuizen gezien, waarschijnlijk lesser asian house bats, maar andere soorten zijn niet uitgesloten. In Lovina werd ook weer een Aziatische zwarte rat gespot.

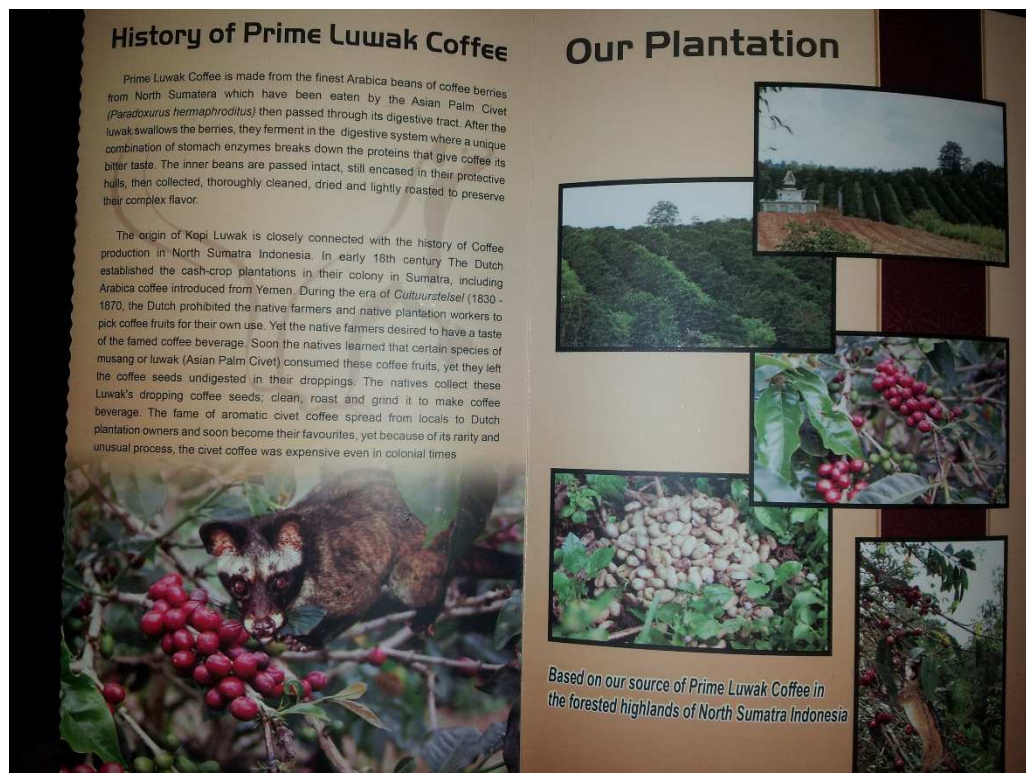
Makaken zijn zeer algemeen in Ubud en omgeving. In Ubud is het holy monkey forest een trekpleister, maar er is ook veel overlast door agressieve makaken.

Op 1 augustus werd vanuit Lovina een dolfijntoer gemaakt op zee. Hier werden tientallen slanke dolfijnen gezien, met jongen. Enkele dolfijnen maakten fantastische sprongen boven water.

Foto 14. Slanke dolfijnen (foto Esther Swinkels).

Bij het bezoek aan een koffieplantage werden loewaks aangetroffen, die gebruikt worden voor de koffieproductie (loewak-koffie).

Figuur 15. Beschrijving koffie productie met loewaks.

Figuur 16. Loewak in kooi, koffieplantage Bali (foto Hans Hollander).

4 Vogels

4.1 Overzicht

Tijdens de reis zijn 49 vogelsoorten in het wild waargenomen. Sumatra was met 31 soorten het meest soortenrijke eiland. Op Java werden 23 soorten waargenomen en op Bali 13 (tabel 3).

Engelse naam	Nederlandse naam	S	J	B
Little cormorant	Indische dwergaalscholver		•	
Great billed heron	Sumatraanse reiger	•		
Great egret	Grote zilverreiger	•		
Intermediate egret	Middelste zilverreiger		•	
Little egret	Kleine zilverreiger	•		•
Cattle egret	Koereiger			•
Cinnamon bittern	Rossige woudaap		•	
White bellied sea-eagle	Witbuikzeearend	•		
Black eagle	Indische zwarte arend	•		
Black-thighed falconet	Musvalk	•		
Wandering whistling-duck	Zwervende fluiteend	•		
Green peafowl	Groene pauw	•		
Ruddy breasted crane	Bruin porseleinhoen	•		
White-breasted waterhen	Witborstwaterhoen			•
Common moorhen	Waterhoen			•
Pink-necked green pigeon	Maleise papegaaiduif	•		
Green imperial pigeon	Groene muskaatduif	•	•	
Spotted dove	Parelhalstortel	•	•	•
Lesser coucal	Bengaalse sporkoekoek	•		
Indian scops owl	Indische dwergooruil	•		
Glossy swiftlet	Witbukdwergsalangaan	•	•	
House swift	Grote huisgierzwaluw		•	
White-throated kingfisher	Smyrna-ijsvogel	•		
Chestnut-headed bee-eater	Bruinkopbijeneter	•		
Oriental pied hornbill	Bonte neushoornvogel		•	
Black-banded barbet	Javaanse baardvogel		•	
House swallow	Zuidzeezwaluw	•	•	•
Black-headed bulbul	Zwartkopbuulbuul		•	
Yellow-vented bulbul	Wenkbrauwbuulbuul	•	•	•
Common iora	Gewone iora	•		•
Long tailed shrike	Langstaartklauwier	•		
Oriental magpie robin	Dayallijster	•	•	
Chestnut-backed scimitar babbler	Roodrugkruiplijster		•	
White crested laughingthrush	Witkuiflijstergaai			•
Ashy tailorbird	Grijze snijdervogel	•		
Asian brown flycatcher	Bruine vliegenvanger	•		
Pied fantail	Maleise bonte waaiersstaart	•		
Brown-throated sunbird	Bruinkeelhoningzuiger	•	•	•
Ruby-cheeked sunbird	Roodwanghoningzuiger		•	

Olive-backed sunbird	Staalborsthoningzuiger		•	•
Temminck's sunbird	Temminks honingzuiger	•		
Little spider hunter	Kleine spinnenjager	•		
Javan munia	Javaans bronzemannetje		•	•
White-headed munia	Witkopnon			•
Eurasian tree sparrow	Ringmus	•	•	
Streaked weaver	Manyarwever		•	•
Asian glossy starling	Maleise purperspreeuw	•	•	
Black-naped oriole	Chinese wielewaal		•	
Large-billed crow	Dikbekkraai	•	•	
Aantal soorten	49	31	23	13

Tabel 3. Waargenomen vogelsoorten per eiland.

Parehalstortel, zuidzeewaluw, wenkbrauwbuulbuul en bruinkeelhoningzuiger werden op alle drie de eilanden waargenomen.

Kleine zilverreiger, witbuikdwergsalangaan (een soort gierzwaluw), zuidzeewaluw ringmus en Maleise purperspreeuw zijn op Sumatra in grote aantallen waargenomen.

Witbuikdwergsalangaan, grote huisgierzwaluw, zuidzeewaluw, ringmus en Maleise purperspreeuw werden op Java het meest waargenomen. Maar ook het Javaans bronzemannetje was, met name in rijstvelden, in grote aantallen aanwezig.

Op Bali werden met name kleine zilverreiger en parehalstortel in grotere aantallen waargenomen.

4.2 Waarnemingen per dag

In tabel 4 zijn alle vogelwaarnemingen op datum / per eiland tijdens de reis opgenomen met locatie en aantallen.

Datum	Eiland	Plaats	Locatie		Aantal
				Nederlands	
15-jul	Java	Jakarta	Vliegveld	Kleine zilverreiger	Tientallen
	Sumatra	Medan	Vliegveld	Ringmus	20
				Kleine zilverreiger	
				Zuidzeewaluw	
				Parehalstortel	1
			Palmolieplangages	Smyrna-ijsvogel	1
				Groene muskaatduif	
				Dikbekkraai	
				Bruinkopbijeneter	3
				Witbuikdwergsalangaan	
16-jul		Bohorok	Hotel	Bruinkeelhoningzuiger	3
				Indische dwergooruil	
			Leuser Park	Groene pauw	
				Indische zwarte arend	

				Temminks honingzuiger	2
17-jul			Bus r Medan terug	Bengaalse sporkoekoek	1
18-jul			Tocht vulkaan	Witbuikdwergsalangaan	
				Zuidzeewaluw	
			Hindu tempel	Temminks honingzuiger	
	Brastagi			Zwervende fluiteend	3
19-jul			Sinabung hotel	Witbuikdwergsalangaan	
			Kampung	Langstaartklauwier	2
			Dorp radja	Bruin porseleinhoen	1
			Bus	Musvalk	1
			Restaurant lunch	Zuidzeewaluw	Veel
				Witbuikdwergsalangaan	Veel
				Langstaartklauwier	2
				Kleine spinnenjager	2
			Haven	Kleine zilverreiger	Veel
	Tuk-tuk			Kleine zilverreiger	Veel
				Ringmus	Veel
				Maleise bonte waaiersaart	
				Wenkbrauwbuulbuul	2
			Rondje lopen	Maleise purperspreeuw	Veel
				Dayallijster	10
				Zuiderzeewaluw	
				Parehalstortel	
				Witbuikdwergsalangaan	
				Grijze snijdervogel	1
				Bruine vliegenvanger	
				Indische zwarte arend	
20-jul			Hotel	Wenkbrauwbuulbuul	
				Gewone iora	
			Boottocht	Kleine zilverreiger	
				Witbuikzeearend	2
			Dansdorp	Ringmus	Veel
				Maleise purperspreeuw	5
			Boottocht	Grote zilverreiger	1
				Sumatraanse reiger	1
			Koppensnellersdorp	Indische zware arend	
				Wenkbrauwbuulbuul	
				Zuidzeewaluw	
			Koningsgraven	Maleise papegaaiduif	
				Sumatraanse reiger	1
				Witbuikzeearend	1
				Zuidzeewaluw	
				Witbuikdwergsalangaan	
21-jul			Terug naar Medan		
22-jul	Java	Jakarta	Medan - Jakarta	Zuidzeewaluw	

				Groene muskaatduif	
				Indische dwergaalscholver	
				Grote huisgierzwaluw	
				Ringmus	Veel
23-jul	Jakarta		Hotel de Rivier	Staalborsthoningzuiver	
				Ringmus	Veel
			VOC-toren	Roodrugkruiplijster	
24-jul	Jakarta-Bogor-Bandung		Nabij haven	Roodwanghoningzuiger	
				Dayallijster	4
				Zuidzeezwaluw	
				Witbuikdwergsalangaan	
	Bogor		Botanische tuin	Chinese wielewaal	
				Parehalstortel	2
				Zuidzeezwaluw	Veel
				Witbuikdwergsalangaan	Veel
				Wenkbrauwbuulbuul	
				Javaans bronzemannetje	Tientallen
			Bus, in de heuvels	Manyarwever	
25-jul	Bandung-Pangandaran			Ringmus	Veel
			Snelweg	Rossige woudaap	1
				Middelste zilverreiger	1
				Witbuikdwergsalangaan	Veel
				Grote huisgierzwaluw	Veel
			Koffie	Javaans bronzemannetje	Tientallen
			Uitzichtpunt	Javaans bronzemannetje	1
				Middelste zilverreiger	1
	Kampung naga			Witbuikdwergsalangaan	
			Stop	Maleise purperspreeuw	2
				Javaans bronzemannetje	2
26-jul	Pangandaran			Dikbekkraai	
				Ringmus	
				Witbuikdwergsalangaan	
				Javaans bronzemannetje	Veel
				Bruinkeelhoningzuiger	
			Jungle	Javaanse baardvogel	
				Bonte neushoornvogel	2
				Dikbekkraai	
				Chinese wielewaal	
				Zwartkopbuulbuul	
27-jul	Pangandaran-Yogyakarta		Onderweg	Zuidzeezwaluw	veel
				Witbuikdwergsalangaan	veel
28-jul	Yogyakarta			Witbuikdwergsalangaan	
			Praton	Parehalstortel	
				Maleise purperspreeuw	meer
29-jul	Borobudur			Zuidzeezwaluw	veel

30-jul	Bali			Parelhalstortel	
				Zuidzeezwaluw	
			Strand	Manyarwever	
31-jul		Lovina beach		Parelhalstortel	
				Gewone iora	
				Staalborsthoningzuiger	
1-aug		Lovina beach	Strand	Wenkbrauwbulbul	
				Parelhalstortel	veel
				Bruinkeelhoningzuiger	
				Wenkbrauwbulbul	
			Tempel meer	Parelhalstortel	meer
				Witkuiflijstergaai	
		Ubud		Parelhalstortel	
				Witborstwaterhoen	
				Staalborsthoningzuiger	
				Javaans bronzemannetje	
				Koereiger	
3-aug			Bali bird park	Witkopnon	
		Ubud		Waterhoen	
4-aug		Ubud	Rice view	Javaans bronzemannetje	
			Richting vliegveld	Kleine zilverreiger	tientallen
				Waterhoen	

Tabel 4. Alle vogelwaarnemingen tijdens de reis, op datum / per eiland.

Figuur 17. Witborstwaterhoen (foto Esther Swinkels).

4.3 Kooivogels

In Indonesië worden veel vogels in kooien gehouden, met name op Java. Dit gebeurt zowel in de steden als op het platteland. De kooivogels zijn niet altijd genoteerd, soms reed de bus er te snel langs. Niet alle kooivogels konden op soort worden gebracht. Voor in totaal 26 soorten is dit wel gelukt (tabel 5).

Op Java werden tenminste 24 soorten in kooien aangetroffen. Op Sumatra en Bali was het aantal kooivogels veel lager, resp. 4 en 1. In figuur 18 is een foto van een aantal soorten opgenomen. Van de 26 soorten werden er 7 ook in het wild waargenomen. In totaal zijn 19 vogelsoorten dus alleen in gevangenschap gezien.

Engelse naam	Nederlandse naam	S	J	B	W
Swan goose	Chinese knobbelgans	•			Nee
Green peafowl	Groene pauw		•		Ja
Peaceful dove	Goulds zebraduif		•		Nee
Yellow-throated hanging parrot	Dwergvleermuisparkiet		•		Nee
Dollarbird	Dollarvogel	•	•		Nee
Black-and-red broadbill	Zwart-rode hapvogel		•		Nee
Australasian bushlark	Oosterse struikleeuwerik		•		Nee
Yellow-vented bulbul	Wenkbrauwbulbul		•		Ja
Common iora	Gewone iora		•		Ja
Greater green leafbird	Diksnavelbladvogel		•		Nee
Long tailed shrike	Langstaartklauwier		•	•	Ja
Oriental magpie robin	Dayallijster		•		Ja
Blue whistling thrush	Chinese fluitlijster	•			Nee
Orange-headed thrush	Damallijster		•		Nee
Chestnut capped thrush	Kastanjekoplijster		•		Nee
Zitting cisticola	Graszanger		•		Nee
Little pied flycatcher	Ekstervliegenvanger		•		Nee
Black-naped monarch	Zwartnekmonarch		•		Nee
Pied fantail	Maleise bonte waaiersstaart		•		Ja
Great tit	Koolmees		•		Nee
Scarlet-backed flowerpecker	Roodrughoningvogel		•		Nee
Oriental white-eye	Indische brilvogel		•		Nee
Mountain white-eye	Bergbrilvogel		•		Nee
Javan whiteeye	Javaanse brilvogel		•		Nee
Asian pied starling	Eksterspreeuw	•	•		Nee
Black-naped oriole	Chinese wielewaal		•		Ja
Aantal soorten	26	4	24	1	

Tabel 5. Aangetroffen vogels in kooien, per eiland, wel/niet ook in het wild waargenomen.

Dollarbird, Sumatra

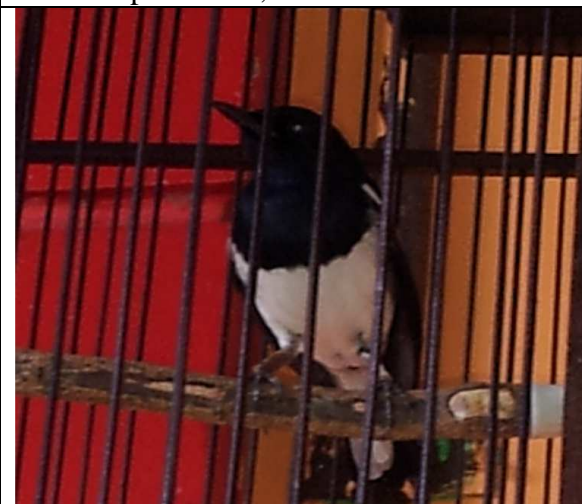
Mountain white-eye, Java

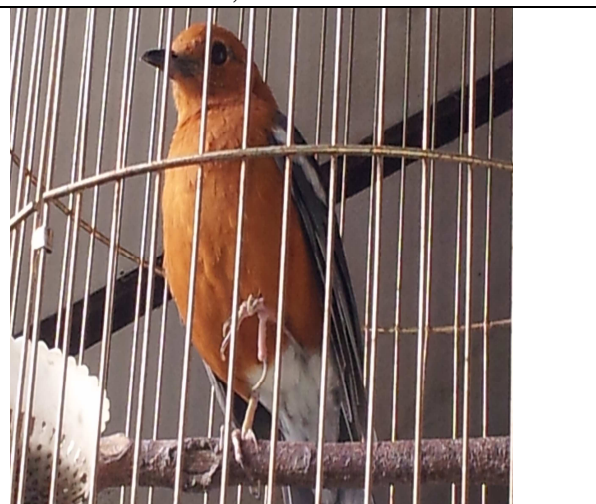
Black-naped oriole, Java

Goulds zebraduif, Java

Oriental magpie robin, Java

Orange-headed thrush, Java

Figuur 18. Een aantal kooivogels op Sumatra en Java.

Literatuur

Francis, C.M., 2008. A field guide to the mammals of South-East Asia New Holland Publishers (UK) Ltd.

Shepherd, C.R. & L.A. Shepherd, 2012. A Naturalist's Guide to the Mammals of South-East Asia. Brunei, Cambodia, Indonesia, Malaysia, Myanmar, the Philippines, Singapore, Thailand and Vietnam.

Tilford, T., 2000. A photographic guide to birds of Bali, Java & Sumatra.

YOSL-OIC, 2009. Guidebook to the Gunung Leuser National Park. Orangutan Information Centre. Medan. Indonesia.